

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒๑/๒๕๖๘

วันที่ ๒๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๙

ระหว่าง { ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งหรือไม่

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท คอวลิตีเฮ้าส์ จำกัด (มหาชน)) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ผบ ๑๕๖ - ๒๘๐/๒๕๖๒ คดีหมายเลขแดงที่ ผบ ๘๒๒ - ๙๔๖/๒๕๖๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

พลตรี ไตรจักร์ นาคะไพบูลย์ กับพวกรวม ๑๙๐ คน เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องบริษัท คอวลิตีเฮ้าส์ จำกัด (มหาชน) เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ว่า จำเลยเป็นผู้จัดสรรโครงการหมู่บ้านจัดสรรลัดดามย์ปิ่นเกล้า เมื่อปี ๒๕๕๔ เกิดอุทกภัยในประเทศไทย โครงการหมู่บ้านจัดสรรลัดดามย์ปิ่นเกล้า

- ๒ -

ได้รับผลกระทบจากระดับน้ำท่วมสูงกว่าถนน บ้านได้รับความเสียหาย เป็นเหตุให้โจทก์ทั้งหนึ่งร้อยเก้าสิบ และสมาชิกหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อนเสียหาย เนื่องจากจำเลยไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการ และวิธีการจัดสรรที่ดินซึ่งจะต้องปรับปรุงที่ดินในบริเวณที่ดินจัดสรรให้เรียบเสมอกันและต้องมีระดับ สูงกว่าถนนสาธารณะประมาณ ๓๐ เซนติเมตร ก่อนจำหน่ายให้แก่ประชาชน การกระทำของจำเลย เป็นการจงใจส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณภาพต่ำกว่าที่ตกลงกันและไม่ถูกต้องตามสัญญาซื้อขายที่ดิน พร้อมสิ่งปลูกสร้าง จำเลยมีหน้าที่ปรับแก้ไขให้แก่โจทก์ โจทก์มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยปรับปรุงแก้ไข ภายใน ๑๕ วัน หากไม่ดำเนินการให้ใช้ราคาตามที่ประเมินไว้ จำเลยเพิกเฉย โจทก์ฟ้องขอให้ ศาลบังคับจำเลยชำระเงินแก่โจทก์ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้พิพากษายกฟ้อง โจทก์ทั้งหนึ่งร้อยเก้าสิบอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ทั้งหนึ่งร้อยเก้าสิบฎีกา ศาลฎีกามีคำพิพากษาที่ ๙๑๗ - ๑๐๔๑/๒๕๖๕ ยกคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ และให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์ ทั้งหนึ่งร้อยเก้าสิบและพยานจำเลยแล้วมีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ จำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ ในส่วนการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษที่กำหนดให้ ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบเกินกว่าค่าเสียหายที่แท้จริง ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้เสียหายให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม เป็นการลงโทษผู้ประกอบธุรกิจซ้ำในความผิด เดียวกัน ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับโทษหนักขึ้น เปิดช่องให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนด ค่าเสียหายย้อนหลังในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ เป็นค่าเสียหายที่มีเจตนารมณ์ ทางอาญาแฝงอยู่เช่นเดียวกับโทษทางอาญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดให้เช็ดหลาบ และเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ไม่เสมอภาค ทางกฎหมายและเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยเหตุ ฐานทางเศรษฐกิจระหว่างบุคคลทั่วไปกับผู้ประกอบธุรกิจ เพิ่มภาระและจำกัดสิทธิในทรัพย์สิน ของผู้ประกอบธุรกิจเกินสมควรแก่เหตุ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม และมาตรา ๓๗ จำเลยขอให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

- ๓ -

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้เห็นว่า จำเลยโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และ มาตรา ๓๗ ซึ่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่มี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้ง ของจำเลยไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ศาลแพ่ง กรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ หรือไม่ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลแพ่ง กรุงเทพใต้จะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง แต่จำเลยไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าบทบัญญัติ ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง และมาตรา ๓๗ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด อย่างไร กรณีไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เพื่อประโยชน์ แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องจัดทำ ความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แจ้งว่า สำเนารายงานการประชุม บัณฑิตการประชุม และเอกสารประกอบที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ อยู่ในความครอบครองของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- ๔ -

๒. เลขาธิการวุฒิสภา จัดส่งสำเนาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สำเนารายงานการประชุมและสำเนาบันทีกการประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๙/๒๕๕๐ วันศุกร์ที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ สำเนารายงานการประชุม และสำเนาบันทีกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓ วันจันทร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ และสำเนารายงานการประชุมและสำเนาบันทีกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๐ วันศุกร์ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ สรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. มาตรา ๔๐ บัญญัติให้กรณีผู้ประกอบการธุรกิจกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ต้องจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริง

๓. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา จัดทำความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ที่ศาลฎีกาเสนอ ตราขึ้นเนื่องจาก เมื่อเกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบกิจการการค้า ศาลต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘ บัญญัติให้ศาลกำหนดค่าเสียหายตามความเสียหายที่แท้จริงซึ่งพิจารณาจากพฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งกรณี ไม่เปิดโอกาสให้ศาลพิจารณากำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ ส่งผลให้การพิจารณาคดีไม่มีความเหมาะสมและกระบวนการพิจารณาล่าช้า เห็นควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคใช้บังคับเป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีกระบวนการพิจารณาคดีที่สะดวก รวดเร็ว ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย รวมถึงมีประสิทธิภาพและให้เป็นธรรมแก่ผู้บริโภคอย่างแท้จริง

๔. เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจการค้าเสรี ผู้ประกอบธุรกิจย่อมมีความรู้ในการผลิตสินค้า การขายสินค้า การให้บริการ รวมถึงการใช้เทคนิคทางการตลาดเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคเข้าซื้อสินค้า ในขณะที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าหรือรับบริการด้วยความไว้วางใจในตัวผู้ประกอบการ จึงส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจมีอำนาจต่อรอง

- ๕ -

เหนือกว่าผู้บริโภครวม เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจมีพฤติกรรมร้ายแรงเกินกว่าปกติ ไม่สุจริต หรือไม่คำนึงถึงสิทธิของบุคคลอื่นตามที่กฎหมายแพ่งกำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ จึงตราขึ้นโดยนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) มาบัญญัติไว้ เพื่อลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจให้เด็ดขาด ไม่กลับมากระทำผิดการณ์เช่นเดิมอีก และเพื่อป้องปรามมิให้บุคคลอื่นกระทำการในลักษณะเช่นเดียวกันในภายหน้า สำหรับปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าว ได้แก่ บางกรณีและผู้บริโภคฟ้องคดีขอให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับสินค้าคืน พร้อมขอให้ชดใช้เงินอันเนื่องมาจากการเลิกสัญญา ศาลจะพิจารณาว่ากรณีดังกล่าวไม่ใช่ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ และการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษใช้เกณฑ์อ้างอิงจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริง ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ ส่วนผลกระทบของบทบัญญัติดังกล่าว ได้แก่ การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษกระตุ้นให้ผู้บริโภครักษาสิทธิและใช้สิทธิของตนตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจดำเนินธุรกิจด้วยความระมัดระวังมิให้มีการเอาเปรียบผู้บริโภคหรือกระทบสิทธิของผู้บริโภค รวมถึงก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

๕. ประธานกรรมการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ มีความมุ่งหมาย ๒ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง เพื่อลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจที่กระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม หรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน และประการที่สอง เพื่อป้องปรามให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกิดความเข็ดหลาบไม่กล้าดำเนินการละเมิดสิทธิผู้บริโภคอีกภายหน้า ทั้งนี้ ปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าว ศาลยังไม่สามารถกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษตามหลักการนี้ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะต้องกำหนดไม่เกินเพดานขั้นสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ศาลกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษทั้งหมดในจำนวนเดียวกัน และต้องเฉลี่ยค่าเสียหายในส่วนนี้ให้ผู้บริโภคแต่ละรายตามสัดส่วน กรณีเจ้าพนักงานคดีที่จัดทำคำฟ้องให้แก่ผู้บริโภคซึ่งเป็นโจทก์ ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษให้ผู้บริโภค เพราะเข้าใจว่าการกำหนดค่าเสียหาย

- ๖ -

เชิงลงโทษเป็นดุลพินิจของศาล แต่การพิจารณาคดีของศาล ถ้าไม่มีการร้องขอ ศาลอาจไม่กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษให้แก่ผู้บริโภคร

๖. ศาสตราจารย์นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์ จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ขณะเดียวกันเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการดียิ่งขึ้น ระบบวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคกำหนดขึ้นเพื่อบังคับคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมภายใต้เงื่อนไขที่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้นกว่าระบบวิธีพิจารณาคดีแพ่งทั่วไป การใช้ดุลพินิจของศาลเป็นไปตามความจำเป็นและความเหมาะสมของเหตุและผลของการกระทำหรือการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจตามข้อเท็จจริงแห่งคดีเป็นรายคดีตามหลักความได้สัดส่วน นอกจากนี้ หลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ และพฤติการณ์ต่าง ๆ รวมถึงเงื่อนไขที่ศาลต้องคำนึงในการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวมีหลักการเดียวกันกับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ (๒) และพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๓ (๓) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ เป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่ฝ่ายผู้บริโภคและฝ่ายผู้ประกอบการ

๗. ศาสตราจารย์ศักดิ์ดา ธนิตกุล จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า ค่าเสียหายเชิงลงโทษตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ มีความสมเหตุสมผลและเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ด้วยเหตุผลที่ว่า ประเทศไทยเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่มีการผลิตและการบริโภคจำนวนมาก การที่ไม่มีบทบัญญัติเรื่องค่าเสียหายเชิงลงโทษทำให้ผู้ประกอบการคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับมากกว่าความเสียหายของผู้บริโภค การมีบทบัญญัติเรื่องค่าเสียหายดังกล่าวเป็นทั้งการป้องปรามและลงโทษผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมอันน่าตำหนิ การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษมีความเหมาะสมเนื่องจากกำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจของศาลไว้อย่างชัดเจน โดยต้องพิจารณาให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีพฤติกรรมอันน่าตำหนิที่รุนแรงมากประกอบกับพฤติการณ์อื่น ๆ ส่วนการกำหนดเพดานขั้นสูงของค่าเสียหายเชิงลงโทษของประเทศไทยมีความเหมาะสม และสอดคล้อง

- ๗ -

กับวัตถุประสงค์ของค่าเสียหายที่แท้จริงและค่าเสียหายเชิงลงโทษ คือ การเยียวยาผู้เสียหายด้วยเงิน เพราะอาจต้องสูญเสียความสามารถในการประกอบกิจการ โดยผู้เสียหายไม่ต้องการลงโทษ ผู้ประกอบธุรกิจทางอาญา และการลงโทษในทางอาญามีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการแล้ว การมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาจากความเสียหายที่เกิดขึ้น มิเช่นนั้นผู้บริโภคต้องรับเคราะห์กรรมตลอดไปโดยไม่ได้รับการเยียวยา

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลย ความเห็นและข้อมูลของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก”

- ๘ -

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเหตุผลในการประกาศใช้เนื่องจากในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าหรือบริการตลอดจนเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งยังขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ทำให้ผู้บริโภคถูกเอาเปรียบอยู่เสมอ นอกจากนี้ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น กระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงและก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมอันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกันเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น มาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๒ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้น ส่วนที่ ๓ คำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำที่ถูกฟ้องร้องเกิดจากการที่ผู้ประกอบการกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภคหรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบธุรกิจ การที่ผู้ประกอบการได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้บริโภคมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย”

- ๙ -

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ นำหลักการเรื่องการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษมาใช้บังคับ โดยหลักการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งแก่ผู้มีพฤติกรรมร้ายแรงเกินปกติธรรมดาและมีลักษณะอันน่าตำหนิไม่ว่าจะกระทำไปโดยจงใจประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือพฤติการณ์ของผู้กระทำเป็นเครื่องชี้ชัดว่า การกระทำที่ก่อขึ้นนั้นเป็นความผิดโดยมิได้เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง โดยกำหนดให้ผู้กระทำต้องจ่ายค่าเสียหายเพิ่มขึ้นจากค่าเสียหายที่แท้จริง เพื่อให้ผู้กระทำนั้นเข็ดหลาบ ป้องปรามมิให้มีการกระทำความผิดอีกในอนาคตทั้งจากผู้กระทำเดิมและผู้ที่จะกระทำความผิดอื่นยึดถือเป็นเยี่ยงอย่าง การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเป็นมาตรการเสริมการบังคับใช้กฎหมายในคดีแพ่งนอกจากการกำหนดค่าเสียหายตามความเสียหายที่แท้จริงหรือค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายได้รับ ซึ่งเป็นหลักการกำหนดค่าเสียหายโดยทั่วไปในทางแพ่งเพื่อเยียวยาให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนที่จะได้รับความเสียหายให้มากที่สุด เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้จากการประกอบกิจการ มูลค่าของทรัพย์สินที่ถูกทำลาย โดยศาลจะไม่กำหนดให้เกินกว่าความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับอย่างแท้จริง การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามมาตรา ๔๒ หากผู้ประกอบการธุรกิจกระทำการอันมีลักษณะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคจำนวนมาก นำไปสู่ความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม จำเป็นต้องนำหลักการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษมาใช้เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อผู้บริโภคโดยรวม ในระบบกฎหมายไทยวางหลักการเรื่องค่าเสียหายเพื่อการลงโทษไว้เฉพาะในกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๓ (๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖ วรรคสอง พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ (๒) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๔ วรรคสอง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๔ และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๘ วรรคหนึ่ง

ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ในส่วนการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษที่กำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับผิดชอบเกินกว่าค่าเสียหายที่แท้จริง ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้เสียหายให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม เป็นการลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจซ้ำในความผิดเดียวกัน อันส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับ

- ๑๐ -

โทษหนักขึ้น เปิดช่องให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายย้อนหลังในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ก่อนกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ เป็นค่าเสียหายที่มีเจตนารมณ์ทางอาญาแฝงอยู่เช่นเดียวกับโทษทางอาญา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดให้เช็ดหลาบและเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ขัดต่อ หลักนิติธรรม ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ไม่เสมอภาคทางกฎหมายและเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยเหตุฐานทางเศรษฐกิจระหว่าง บุคคลทั่วไปกับผู้ประกอบธุรกิจ เพิ่มภาระและจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของผู้ประกอบธุรกิจเกินสมควร แก่เหตุ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่กำหนดกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินคดีผู้บริโภคในศาลระหว่างผู้บริโภคกับ ผู้ประกอบธุรกิจ ตรารึขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียกร้องค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบธุรกิจ และส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจให้ความสำคัญ ต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น เพื่อรับผิดชอบต่อสังคมผู้บริโภคโดยรวม ด้วยการตระหนักถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคนอกเหนือจากผลกำไรที่ตนจะได้รับ ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจในด้านความรู้เกี่ยวกับสินค้า บริการ และสถานะ ทางเศรษฐกิจ รวมถึงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก จำเป็นต้องกำหนดระบบวิธีพิจารณาคดีที่ส่งเสริมการใช้สิทธิเรียกร้อง ของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ บทบัญญัติมาตรา ๔๒ มีเจตนารมณ์ป้องปรามและลงโทษผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำ โดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภคหรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน ต่อความรับผิดชอบต่อในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน และเพื่อคุ้มครอง สิทธิผู้บริโภคที่มีการรับรองไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิ ของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง และมาตรา ๖๑ บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้มีมาตรการ

- ๑๑ -

หรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการรู้ข้อมูลที่แท้จริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญา หรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค แสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญมุ่งคุ้มครองและรับรองสิทธิของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการที่จะต้องมีหลักประกันว่าผู้ประกอบการธุรกิจจะดำเนินธุรกิจด้วยความสุจริตและคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรมอันเป็นคุณธรรมหรือจริยธรรมที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องปฏิบัติตาม รวมถึงให้ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับคุณสมบัติของสินค้าหรือบริการของตนแก่ผู้บริโภค ดังที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒ กำหนดว่า การใช้สิทธิหรือการชำระหนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจต้องกระทำด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวสร้างหลักประกันการคุ้มครองผู้บริโภคด้วยการกำหนดมาตรฐานของการประกอบธุรกิจไว้ ด้วยเหตุนี้การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามมาตรา ๔๒ จึงเป็นมาตรการทางกฎหมายในการลงโทษทางแพ่งโดยการกำหนดค่าเสียหายเป็นตัวเงินให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับผิดชอบหากฝ่าฝืนหลักความสุจริตและหลักความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจที่มีเจตนาและหลักเกณฑ์ผูกพันอยู่กับพฤติการณ์ความผิดที่มีน้ำหนักในระดับที่สัมพันธ์กับความร้ายแรงจากการกระทำของผู้ประกอบการธุรกิจ มิใช่ค่าเสียหายที่มีเจตนารมณ์ทางอาญาแฝงอยู่เช่นเดียวกับโทษทางอาญา อย่างไรก็ตาม แม้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ แต่การใช้ดุลพินิจของศาลต้องอยู่ภายใต้กรอบและเงื่อนไขที่กำหนดไว้เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ประกอบการธุรกิจไม่ให้ถูกจำกัดเกินสมควรแก่เหตุ โดยศาลต้องพิจารณาเงื่อนไขต่าง ๆ ในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ศาลต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีให้ได้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่แท้จริงให้แก่ผู้บริโภค ประการที่สอง ผู้ประกอบการธุรกิจรายนั้นมีพฤติกรรมอันน่าตำหนิไม่ว่าจะเป็นการเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม จงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ประการที่สาม ศาลต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ในคดี เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ การที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น

- ๑๒ -

ต่อผู้บริโภครวมตลอดจนการที่ผู้บริโภคร่วมมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหาย และประการที่สี่ ศาลต้องกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษไม่เกินกรอบเพดานขั้นสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ คือ ไม่เกินสองเท่าหรือไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดแล้วแต่กรณี เพื่อให้การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษไม่จำกัดสิทธิของผู้ประกอบธุรกิจเกินกว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับเหตุและผลจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ รวมถึงดุลยพินิจระหว่างผลกำไรที่ผู้ประกอบธุรกิจจะได้รับกับความเสียหายที่ผู้บริโภคร่วมต้องเผชิญให้ได้สัดส่วนกัน แม้บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร แต่เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคร่วมเพิ่มขึ้นกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองประชาชน ประโยชน์สาธารณะย่อมมีน้ำหนักมากกว่า นอกจากนี้ ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคร่วมให้ตระหนักถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ประกอบธุรกิจมากกว่าการยอมรับความเสียหายโดยไม่ได้รับการเยียวยา รวมถึงเป็นการสร้างมาตรฐานของผู้ประกอบธุรกิจที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมในการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพมากกว่าการคำนึงถึงผลกำไรที่ตนจะได้รับเท่านั้น บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจที่มีสาระสำคัญในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างจากบุคคลทั่วไป รัฐอาจกำหนดมาตรการที่แตกต่างกันเพื่อความเป็นธรรมในสังคมตามเหตุผลความจำเป็นแก่กรณีได้ เป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่แตกต่างกันในสาระสำคัญให้แตกต่างกันเพื่อความเป็นธรรมสำหรับแต่ละกรณี ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ และไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

- ๑๓ -

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

- ๑๔ -

(คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๙)

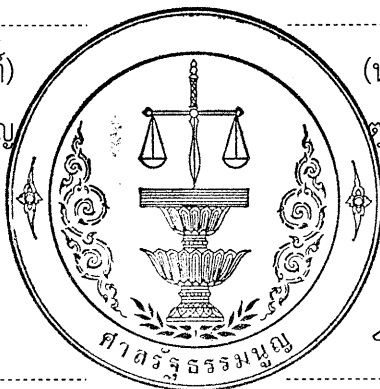
(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนภดล เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม รัตนอมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุเมธ รอยกุลเจริญ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสรawat ทองศิริโล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ